

PARAGUÁI
ÑE'ĒNGUÉRA
Sãmbhyha
Secretaría de
POLÍTICAS
LINGÜÍSTICAS

■ TETĀ REKUÁI
■ GOBIERNO NACIONAL

Paraguai
tetãguira
mba'e

fundación
yvy maraẽ'ỹ

KUATIA OÑEMOHENDAHÁPE MBA'ÉICHAPA OÑOÑE'ĒME'ĒTA PARAGUÁI ÑE'ĒNGUÉRA SÃMBYHYHA HA *FUNDACIÓN YVY MARAE'Y*

Paraguay Táva, Paraguái Retãme, ~~pa'kõi~~ jasy ~~pa~~ ary 2022-pe, oñemboja omboheraguapy haña ñoñe'eme'ẽ ñopytyvorã, ko'ãga guive **Ñoñe'eme'ẽ; Paraguái Ñe'ẽnguéra Sãmbhyha**, ko'ãga guive **PÑS**, omotenondéva Sãmbhyháramo kuñakara **LADISLAA ALCARAZ DE SILVERO**, hógava tape Boggiani N° 6260 Paraguay távape, ha *Fundación Yvy Maraẽ'ỹ*, ko'ãga guive **FYM**, omoakáva karai **MIGUEL ANGEL VERÓN GOMEZ**, Moakáharapavẽramo, hógava tape Coronel Romero 318 ha Coronel Bogado San Lorenzo távape, ha;

OJEKUAÁPYPE:

PÑS, heñóiva'ekue Léi Ppy 4251/10 "ÑE'ĒNGUÉRA REHEGUA" rupive, oíva mburuvicháramo ko léi ñemoañete potávo ha omba'apo katui oúvo ñe'ẽnguéra rehegua Léi ñembohape ha ñemboheko rehe *Estado* ryepýve ha opaite tekoatýpe, ogehape'apóvo guarani ñe'ẽ jeporu joja *castellano* ykére ha upéichante avei ombokuatia, omyasãi ha omombaretévo ppykuéra ñe'ẽ, ko'ýte umi oguepotáva, oguerajerávo tembiapo ohechaukátava mba'eichaitépa ojeporu ñe'ẽnguéra ñane retãme.

Avei **PÑS** omba'apo katui oúvo ñe'ẽnguéra Léi ñemoañete ha ñembohape rehe *Estado* ryepýve ha opaite tekoaty ndive jokupytype, ogehupytypotávo guarani ñe'ẽ jeporu joja *castellano* ykére ha avei opáichagua ñe'ẽnguéra ñemombarete rehe, upéicha avei tekoeta jokupytyre, tetã rekopy tee ha heko sasöre.

FYM temimoĩmby Ikuatia tee ojehechakuaáva Ppy 9184/07 rupive, heñóiva'ekue 23 jasyrundy ary 2005-pe, oguerékóva hupytyrãramo tetã arandueta, iñe'ẽnguéra ha hekoetáva ñemombarete, oñemomba'eguasuhápe arandupy ha *derecho* ñe'ẽnguéra rehegua, ojeporujohápe guarani ha *castellano* *Estado* ha tekoaty ñe'ẽ teéramo, toñemyasãi ha toñeñangareko ppykuéra ñe'ẽ ha yvypóra *derecho* oikovévo iñe'ẽme.

OIKUAAUKA

Mokõive Temimoĩmby **OJOKUPYTY** omboheraguapyvo ko Ñoñe'eme'ẽ Ñepytyvõrã oñemboguata haña opaichagua tembiaporã ko'ã mba'e ryepýpe, he'iháicha ko'ã vore ha mbojojahakuéra:

VORE PETEĨHA: MA'ERĀPA

Ñoñe'eme'ẽ rupive. **PÑS** ha **FYM** oñopvtvõ ha oñomoirũta omboquatávo opaichagua

MOKÕIVE REMBIAPORÃITE REHEGUA

Peteĩ teĩva ojaokuaátava hembiapo tee ryepýpe:

1- Mokõive ombohape ha omboguatáta tembiapoita ha apopyrãnguéra oñekotevẽva.

2-Omboguatávo tembiapoita oñekotevẽva ogehupytýpotávo oñemboguapyva'ekue Ñoñe'ẽme'ẽ Ñopytyvõrãme.

3- Oñoipytyvõ mbaretévo apopyrãnguéra ha tembiaporãita ñemboguatápe, ambue hembiapokuéra apytépe.

4-Omyasãivo opamba'e ojejapo ha ogehupytýmava ko Ñoñe'ẽme'ẽ Ñopytyvõra ryepýpe.

VORE MBOHAPYHA: AMBUE KUATIAKUÉRA REHEGUA

Ogehupyty haña ojehaiva'ekue, mokõive temimoĩmby ohaivéta Ñoñe'ẽme'ẽ Ñembojoapy rupive oiméramo oñekotevẽ ambue tembiapo ñemboguatara, ko'ýte umi tembiapo omomba'eguasu ha ouporáva mokõivepe ñuarã. Oñemohendáta apopyrã ñemboguatara, oñemopyendaporã rire umi ogehupytýsáva ha mba'emba'épa ojaopóta peteĩteĩva ko'ã temimoĩmby.

VORE IRUNDYHA: MBA'APOHARAKUÉRA REMBIAPORÃITE REHEGUA

Mba'apoharakuéra omba'apótava ko Ñoñe'ẽme'ẽ rérape, oguatáta hemimoĩmby tee mbojojaha he'íva rehe, Léipe he'íhaichaite, ha ndopytamo'ãi ambue temimoĩmby poguýpe oguerojera aja ko apopyrã.

VORE POHA: TEMIMOĨMBYKUÉRA OMOIVA HÉRAPE

Oñembohape porãve haña ñemomarandu mokõive apytépe ha oñeisãmbyhy porã haña tembiapoita apopyrãnguéra ñemboguatápe, **PÑS** ha **FYM** sãmbyhyha, omoneíta mba'apoharakuéra ojaokuaátava umi tembiapo herakuérape, oĩtava ombojokupyty haña tembiapo ha péicha togehupyty umi ojehaiva'ekue ko ñoñe'ẽme'ẽme.

VORE POKŌIHA: APAÑUÁI ÑEMYATYRŌ REHEGUA

Mokõive Temimoĩmby omboheraguapy ko Ñoñe'ẽme'ẽ py'aporãme, upéva rehe ojokupyty, peichahágui ojoavýramo, taha'e oñeikũmbyvai, noñemboguatái hekópe térã ndojejapóiramo oje'eva'ekue ko Ñoñe'ẽme'ẽme, oñeñeha'ãmbaitéta oñemyatyrŌ ha oñemoambue hañua ko mba'e, ojehechakuaahápe mba'éicha rupípa oñemoñepyrũkuri ko tembiapo, ha ndaupéichairamo katu ojehekáta peteĩ ombojokupytyva'erã ichupekuéra.

VORE POAPYHA: ARAKA'E PEVE, IPUKUKUE HA IÑEMOAMBUE REHEGUA

1. Ko Ñoñe'ẽme'ẽ oñepyrũta oñemboheraguapyha ára guive. Hi'aréta po (5) ary peve ha ikatúta ojepysove mokõive upéicha oipotáma guive.
2. Ikatúta oñemoambue térã ojepysove, upéicha mokõive omoneĩma guive, *adenda* ñemboheraguapy rupive ha oñembojoapýramo oñeñangarekova'erã hekopete ani iñambue térã ose tape ñoñe'ẽme'ẽ ypýgui.

VORE PORUNDYHA: ÑEMOHU'Ã REHEGUA

Ko Ñoñe'ẽme'ẽ oñemohu'ākuaa:

- 1- Mokoĩve temimoĩmby upéicha oipotáma rupi;
- 2- Ojehúrupi ambue mba'e ha ndaikatuivéima oñemboguata ñoñe'ẽme'ẽ;
- 3- Ndojejapóiramo ojehai'ypyva'ekue oje'e'yre mba'érepa ndojejapói.
- 4- Peteĩva mokõive apytégui omondohokuaa oimo'ãrupi upéichava'erãha, omombe'úma guive hovaiguápe jehaipy rupive mbohapyra ára upe mboyve.
- 5- Oguahẽma rupi hu'ãme ára oñemoĩva'ekue.

Ko Ñe'ẽme'ẽ oñemondohóramo tape ku'ápe, umi tembiapo oñemoñepyrũmava'ekue ndaikatúi ojehejareívo ha ojejapopamanteva'erã; ha avei umi tapichakuéra oñeipytyvõva Ñoñe'ẽme'ẽ rupivépe ndojehejareimo'ái opa peve tembiaporã, hakatu mokoĩvéva oñemoĩramo peteĩ ñe'ẽme'ẽ ikatúta oñemohu'áite ko Ñoñe'ẽme'ẽ.

VORE PAHA: ÑOÑE'ẼME'Ẽ ÑEMONEĨ REHEGUA

Ohechaukávo ojupe ojukupytyha oñemoñe'ẽ ha oñemoneĩ rire jehaipy, Mokõive Temimoĩmby Sãmbyhyhára omboheraguapy 2 (mokõi) kuatia ojeheguaite, mokõive Paraguái ñe'ẽ teépe, guarani ha castellano, tenda ha arange oñemboguapyháicha yvate gotyove.